

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 18 (878)

2019 m. lapkričio 9 d.
Išėina šeštadieniais

LSA TARYBA SIŪLO KEISTI FISKALINĖS SUTARTIES ĮGYVENDINIMO KONSTITUCINĮ ĮSTATYMĄ

Roma Gurklio nuotr.

2, 27 p.

Pasak Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) vadovų (iš kairės) viceprezidento Palangos miesto mero Šarūno Vaitkaus, prezidento Jonavos rajono mero Mindaugo Sinkevičiaus ir direktorės Romos Žakaitienės, padidinti savivaldybių skolinimosi galimybes būtina ruošiantis mažesniui finansavimui iš Europos Sąjungos fondų 2021–2027 m.

SU ŽEMAIČIAIS APIE JUBILIEJINIUS METUS, KULTŪRĄ IR BIUDŽETĄ	6–8 p.
KODĖL ŠIRVINTOSE PATOGU IR JAUKU GYVENTI?	24–25 p.
GAISRO APNUOGINTOS SISTEMOS PIKTŽAIZDĖS: TIK AR BUS PADARYTOS IŠVADOS?	32–35 p.

Redakcijos kolegija

Antanas ČERNECKIS

Rietavo savivaldybės meras

Nijolė DIRGINČIENĖ

Birštono savivaldybės merė

Gintautas GEGUŽINSKAS

Pasvalio rajono savivaldybės meras

Vytautas GRUBLIAUSKAS

Klaipėdos miesto savivaldybės meras

Alvydas KATINAS

Utenos rajono savivaldybės meras

Valerijus MAKŪNAS

Kauno rajono savivaldybės meras

Artūras MARGELIS

Lazdijų rajono savivaldybės tarybos narys

Zdzisław PALEVIČ

Šalčininkų rajono savivaldybės meras

Kęstutis TUBIS

Ankščių rajono savivaldybės tarybos narys

Povilas ŽAGUNIS

Panevėžio rajono savivaldybės meras

Roma ŽAKAITIENĖ

Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorė

Leidžia viešojo įstaiga

Savivaldybių žinios

Direktorė

Lina BELEVIČIENĖ

Atsakingasis redaktorius, fotokorespondentas

Romas GURKLYS

Stilistė-korektorė

Janina MALKENIENĖ

Facebook savzinios

Ieva CATALDO

cataldoieva@gmail.com

Kaštonų g. 4, LT-01107 Vilnius
Tel.: (8 5) 262 2083 / 262 0847

Faks. (8 5) 262 2083

El. p. info@savzinios.lt

savivaldybiu.zinios@gmail.com

Interneto svetainė www.lsa.lt

Facebook savzinios

...

Spausdina AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius,
www.spauda.com

Ofsetinė spauda, 4 sp. lankai

ISSN 1392-2467

Tiražas 1700 egz.

SAVIVALDYBĖS SIŪLO KEISTI LR FISKALINĖS SUTARTIES ĮGYVENDINIMO KONSTITUCINĮ ĮSTATYMĄ

Spalio 30 d. Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) tarybos posėdyje finansų ministras Vilius Šapoka (dešinėje) su šalies savivaldybių merais aptarė ateinančių metų savivaldybių finansavimo klausimus. Vienas aktualiausių klausimų – griežti savivaldybių skolinimosi apribojimai.

Šiuo metu savivaldybei per metus leidžiama pasiskolinti tik tokią sumą, kurią savivaldybė numato tais metais grąžinti. Tokio apribojimo taikymas sukuria visiškai nelogišką situaciją – kuo mažiau skolų turi savivaldybė ir atitinkamai mažesnę sumą skolų turi grąžinti einamaisiais metais, tuo mažiau ji gali pasiskolinti. Ypač nepalankioje padėtyje atsידūrė daugelis mažųjų ir mažai įsiskolinusių savivaldybių. Šiuo metu jos faktiškai nebegali įgyvendinti jokių reikšmingesnių investicinių projektų, nes neturi teisės pasiskolinti pakankamo dydžio sumų.

Pasak savivaldos atstovų, padidinti savivaldybių skolinimosi galimybes būtina ruošiantis mažesniui finansavimui iš Europos Sąjungos fondų 2021–2027 m. Naujos finansinės perspektyvos metu savivaldybės turės kofinansuoti jau ne 15 proc., bet iki mažiausiai 30 proc. projekto vertės.

2019 m. buvo padarytos tam tikros išlygos ir savivaldybėms leista papildomai skolintis (virš sumos, kurią savivaldybė numato grąžinti tais metais) iki 10 proc. nuo savarankiško biudžeto pajamų, tačiau tai nėra pakankamas, o tik laikinas problemos sprendimas. „Norint išspręsti savivaldybių skolinimosi

problemą iš esmės, neišvengiamai būtina taisyti patį Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinį įstatymą“, – pabrėžė LSA direktorė Roma Žakaitienė.

Finansų ministras patvirtino anksčiau duotą savo pažadą inicijuoti šio konstitucinio įstatymo peržiūros procesą 2020 m.

LSA tarybos posėdžio metu taip pat nutarta kreiptis į Vyriausybę dėl papildomų lėšų švietimo pagalbai finansuoti. Pasak savivaldybių, švietimo pagalbos specialistams – psichologams, socialiniams, specialiesiems pedagogams – turi būti didinamas skiriamas finansavimas 20 mln. eurų.

Aptardami ateinančių metų savivaldybių finansavimo klausimus, savivaldos atstovai teigė, kad numatomas pajamų augimas 2020 m. džiugina savivaldybes, nes 2019 m. augimo praktiškai nebuvo.

Posėdyje Vidaus reikalų ministerijos atstovai susirinkusiesiems pristatė Regioninės plėtros įstatymo projektą. Regionų plėtros taryboms norima suteikti atskirą teisinę formą – Regiono plėtros taryba. Dėl šio aktualaus įstatymo projekto savivaldybės vis dar gali teikti savo pastabas.

DISKUSIJA SAVIVALDOS SKAIDRUMO KLAUSIMU

Tęsiant bendradarbiavimą savivaldybių korupcijos prevencijos srityje, LSA kartu su „Transparency International“ Lietuvos skyriumi (TILS) surengė diskusiją „Dalyvaujamas biudžetas – 21-ojo amžiaus skaidrumo standartas“.

Diskusijos, kurią vedė TILS vadovas Sergejus Muravjovas, tikslas – pristatyti ir aptarti, kaip Lietuvoje, Latvijoje ir Lenkijoje sekasi įgyvendinti

dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvas. Susirinkusieji aptarė, kaip savivaldybės gali įtraukti gyventojus į miesto biudžeto paskirstymą, kaip tai prisideda prie didesnio savivaldybių skaidrumo ir gyventojų pasitikėjimo, taip pat kokių rezultatų tokiomis iniciatyvomis galima pasiekti. Renginyje patirtimi dalijosi svečiai iš Latvijos ir Gdanskio (Lenkija) savivaldybių.

Gdanske pirmasis dalyvaujamas biudžetas įvyko

SVEIKINAME

Neringos savivaldybės merą **Darių Jasaitį**

Telšių rajono savivaldybės merą **Kęstutį Gusarovą**

Radviliškio rajono savivaldybės merą **Antaną Čepononį**

Klaipėdos rajono savivaldybės merą **Bronių Markauską**

Vilniaus rajono savivaldybės merę **Mariją Rekst**

Palangos miesto savivaldybės merą **Šarūną Vaitkų**

Šilutės rajono savivaldybės merą **Vytautą Laurinaitį**

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
ASOCIACIJA LAPKRIČIO
GIMTADIENIŲ PROGA
NUOŠIRDŽIAI SVEIKINA

2013 m. – patvirtinus atviro miesto koncepciją, siekta padidinti miestiečių įsitraukimą priimant sprendimus ir pakelti gyventojų pasitikėjimą vietos valdžia. Pirmaisiais iniciatyvos metais Gdanskio savivaldybė leido dalyvaujamuoju būdu paskirstyti 250 tūkst. eurų.

Gdanske miestiečiai gali siūlyti tiek mažesnes idėjas seniūnijoms, tiek didesnes miestui. Jos skiriasi tuo, kad vieni pasiūlymai gali būti aktualesni tik konkrečios seniūnijos gyventojams, o miestui skirtos idėjos turėtų atliepti viso miesto gyventojų poreikius. Abiem atvejais pasiūlymai turi atitikti miesto strategiją ir darnaus vystymosi kryptis. Gyventojai turi galimybę teikti savo idėjas ir dėl jų balsuoti tiek internetu, tiek kiekvienoje seniūnijoje tam įrengtose specialiose vietose.

Pirmojo Lietuvoje dalyvaujamojo biudžeto iniciatorė Vilija Kvedaraitė-Ramanauskienė konferencijos dalyviams pristatė, kaip Alytaus miesto savivaldybei sekėsi įgyvendinti įvairius projektus, kuriuos inicijavo Alytaus miesto gyventojai.

2018 m. 1300 miestiečių balsavo už 15 projektų. Didžiųjų projektų kategorijoje laimėjo projektas „Miesto koncertinė erdvė“, mažųjų – „Čiuożykla prie Didžiosios Dailidės“. 2019 m. Alytaus miesto

savivaldybė buvo suplanavusi skirti iki 25 tūkst. eurų mažos vertės projektams ir iki 150 tūkst. – didelės vertės projektams įgyvendinti.

„Transparency International“ Lietuvos skyriaus atstovė Ieva Dunčikaitė susirinkusiesiems papasakojo, kaip įgyvendinamas dalyvaujamas biudžetas Kalvelių ir Eitminiškių gimnazijose. 2019 m. TILS kartu su Europos Komisijos atstovybe Lietuvoje ir Vilniaus r. Eitminiškių ir Kalvelių „Aušros“ gimnazijomis išbandė dalyvaujamuosius biudžetus. Moksleiviai diskutavo apie mokyklos poreikius, sužinojo, kaip priimami finansiniai sprendimai mokyklose ir miestuose, kartu sprendė, kaip išleisti nuo 1 iki 1,5 tūkst. eurų. Abiejose mokyklose dalyvavo absoliuti dauguma moksleivių nuo 5 iki 12 klasių.

TILS apklausos rodo, kad dalyvaujamas biudžetas mokyklose buvo reikšmingas. Po iniciatyvos beveik aštuonis kartus padaugėjo moksleivių, teigiančių, kad labai gerai supranta, kaip veikia jų mokyklos biudžetas. Moksleivių, nieko nežinančių apie mokyklos finansus, sumažėjo daugiau nei du kartus.

Dalyvaujamas biudžetas – tai būdas kartu su gyventojais spręsti, kaip ir kam panaudoti turimas lėšas. Gyventojai patys siūlo įvairias idėjas savo krašto gerovei kurti ir balsuodami renka labiausiai patikusias.

EUROPOS VIETOS IR REGIONŲ VALDŽIŲ KONGRESE APTARTA MOTERŲ TEISIŲ TEMA

Spalio 28–31 dienomis Strasbūre (Prancūzija) vyko 37-oji Europos vietos ir regionų valdžių kongreso sesija. Sesijos tema – „Merai saugo demokratiją“. Šioje sesijoje diskutuota apie moterų teises ir jų ribojimą tam tikrose šalyse, lygias galimybes, aktyvų jaunimo dalyvavimą politikoje, Europos kultūros kelius, pristatyti savivaldos rinkimai, vietos valdžių padėtis ir politinė situacija Turkijoje, Albanijoje, Rusijoje.

Šioje sesijoje septynios Bosnijos ir Hercegovinos merės pristatė įsteigtą merių moterų asociaciją savo šalyje ir dalyvaujant kongreso nariams pasirašė susitarimą.

Sesijos išvakarėse vykusiam Baltijos ir Šiaurės valstybių delegacijų kongrese-susitikime Latvijos delegacija pristatė vykdomą administracinę reformą, kurios metu rengiamasi beveik tris kartus sumažinti savivaldybių skaičių (šiuo metu jų yra 119). Latvių teigimu, trūksta dialogo tarp Vyriausybės ir savivaldos. Reforma kelia daug klausimų, ir oficialiai kreiptasi į Kongreso institucijas atvykti į Latviją iširti savivaldos padėtį.

Lietuvos delegacijos nariai taip pat susitiko su Lietuvos Respublikos ambasadore Europos Taryboje Laima Jurevičiene.

PASIRAŠYTAS BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMAS TARP LSA IR UKRAINOS MIESTŲ SĄJUNGOS

Vilniaus rotušėje vykusioje tarptautinėje konferencijoje „JT Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimas Lietuvos, Moldovos, Sakartvelo ir Ukrainos savivaldybėse: iššūkiai ir galimybės. ES šalių patirtis“ LSA prezidentas Mindaugas Sinkevičius pabrėžė, kad įgyvendinant Darnaus vystymosi tikslus (DVT) svarbus vaidmuo tenka savivaldybėms: „Atliktos įvairios studijos rodo, kad siekiant šių tikslų apie 70 proc. uždavinių įgyvendinimo tenka savivaldai. Savivaldybės – tai vieta, kur darnaus vystymo politika virsta konkrečiais veiksmais ir matomais rezultatais.“

Įgyvendinant Jungtinių Tautų 2015 m. nustatytus Darnaus vystymosi tikslus, ypač svarbus vaidmuo tenka savivaldai, todėl konferencijoje taip pat bus priimanamos rekomendacijos savivaldai dėl DVT įgyvendinimo.

„Švęsdami Rytų partnerystės dešimtmetį, galime drąsiai teigti, kad bendradarbiavimo įgyvendinimas plečiasi į naujas sritis, įskaitant Darnaus vystymosi politiką. Sveikinu Lietuvos ir Rytų partnerystės šalių savivaldybes vis daugiau bendradarbiaujant ir perduodant reformų įgyvendinimo patirtį. Tikiuosi, kad ir toliau tęsime dialogą įvairiose srityse“, – kalbėjo užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius.

Konferencijos metu pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp Lietuvos savivaldybių asociacijos ir Ukrainos miestų sąjungos. Šalys sieks palaikyti nuolatinius ryšius ir draugišką bendradarbiavimą ir ska-

tinti Ukrainos ir Lietuvos vietos valdžios institucijų partnerystės plėtrą šiose srityse: ekonomikos, kultūros, švietimo, sporto, vietos verslo, vystomojo bendradarbiavimo, viešojo administravimo tobulinimo, aplinkos apsaugos, klimato kaitos, miestų plėtros, energijos valdymo, komunalinių paslaugų organizavimo, vietinio transporto organizavimo ir kitose.

Konferencijoje dalyvavo: Lietuvos ir Europos šalių savivaldybės, valstybės institucijos, nevyriausybinių organizacijų, mokslo institucijų atstovai, savivaldybių atstovai iš Moldovos, Sakartvelo, Ukrainos, Armėnijos, Azerbaidžano, Baltarusijos, Latvijos. Renginyje buvo aptariami darnaus vystymosi politikos prioritetai ir rezultatai, būsimi iššūkiai, DVT lokalizacija ir vystomasis bendradarbiavimas, tvartos ekonomikos ir aplinkai draugiško transporto plėtra, tikslingas visuomenės švietimas, atsakingas vartojimas, šių priemonių finansavimo galimybės, fondai Rytų partnerystės šalių vystymuisi.

Konferenciją organizavo Lietuvos savivaldybių asociacija kartu su Europos savivaldybių ir regionų bendradarbiavimo tinklu PLATFORMA ir Užsienio reikalų ministerija. Renginys skirtas ir Rytų partnerystės dešimtmečiui paminėti.

Parengė LSA patarėja viešiesiems ryšiams Ieva Jonilienė

MERAS ALGIRDAS VRUBLIAUSKAS: „KĄ PADARĖ PAPRASTI DARBININKAI – YRA STEBUKLAS“

Jurgita KANAPICKĖ

Devynias dienas Alytaus seniūnijos, ypač Miklusėnų, gyventojus dusinę padangų perdirbimo įmonėje kilusio gaisro dūmai išsisklaidė. Gaisravietėje ugniagesiams labai talkino pirmoji į pagalbą atvykusi Alytaus rajono įmonių „Nerda“ ir „Eurotransa“ sunkioji technika.

Alytaus rajono meras Algirdas Vrubliauskas ir miklusėniškiai žemai lenkia galvas prieš bebaimius geradarius. „Esu visko matęs ir patyręs. Tačiau tai, ką padarė šios dvi įmonės ir paprasti jų darbininkai – yra stebuklas. Begalinis Ačiū įmonių vadovams Dainiui Petrukauskui ir Nerijui Pileckui, kurie nedvejoję ne akimirkos ištisė pagalbos ranką tam, kad Miklusėnai ir miestas mažiau dusty. Kiek iš mūsų, nepaisydami grėsmės savo sveikatai ir net gyvybei, nebūdami ugniagesiais ir net niekada nemokyti kovoti su ugnimi, išdrįstų aukotis taip, kaip vairuotojai Žydrūnas Kuzmickas, Juozas Vitunskas (*kairėje*). Man didelė garbė jiems spausti ranką ir dėkoti už tą nesuvokiamą ryžtą ir neskaičiuotas valandas gaisre. Dėkingumo žodžiai – tai mažiau sia, ką galiu šiandien. Šis gaisras apnuogino daug problemų, tačiau jis atskleidė ir tiesą, kad šalia gyvena daug drąsių, bebaimių ir galinčių dėl kitų aukotis žmonių“, – susitikime su Miklusėnų bendruomenės atstovais kalbėjo meras A. Vrubliauskas, pristatęs įmonių vadovus: UAB „Nerda“ – N. Pilecką ir

UAB „Eurotransa“ – D. Petrukauską. Jie buvo kuklūs. „Kas pirmas ateis į pagalbą nelaimės atveju, jei ne artimiausias kaimynas“, – tyliai kalbėjo vyrai.

A. Vrubliauskas Miklusėnų bendruomenės atstovams prieš gaisro pabaigą atvežė alytišką chemijos mokslų daktarą, baigusį Kembridžo universitetą, Donatą Žmuidinavičių. Mokslininkas davė naudingų patarimų, kaip elgtis po gaisro tvarkant patalpas, pažymėjo, kad kelių valymas plaunant ir siurbiant dulkes yra labai veiksmingas būdas pašalinti kietąsias

daleles. Gyventojams jis patarė teršalus valyti drėgna šluoste, patiems apsiprausti su muilu. „Nelaimė suvienijo bendruomenę. Man nuširdžiai gaila kaimo žmonių dėl to, ką jiems teko iškęsti. Duok Dieve, kad tokie įvykiai daugiau niekada nepasikartotų, kad ne vienam netektų patirti dūmų ir smogo kvapo gerklėje, kokį patyrė Miklusėnų ir aplinkinių vietovių gyventojai, ugniagesiai gelbėtojai ir tie drąsūs vyrai, kurie jiems padėjo. Žodžiais sunku nusakyti, tai galima jausti tik širdimi“, – kalbėjo meras.

„ALYTAUS MIESTĄ UŽPUOLUSĮ MONSTRĄ MES ĮVEIKSIME KARTU“

Alytų aptemdė godus niekšelis, kuris padarė didelę žalą miestui.

Šis monstras – gaisras.

Žmonės pikti, pavargę ir išduoti, patyrę sveikatos problemų, o įmonės, gamyklos patyrė didžiulius finansinius nuostolius. Tačiau tai ne tik Alytaus miesto, o visos valstybės katastrofa. Todėl Alytus negali būti paliktas vienas. Pikta, kad mūsų kraštą pavėluotai aplankiusi nacionalinė ekstremalių situacijų komisija įvertinusi pasakė, kad tai miesto, bet ne valstybinio lygmens pavojus. Girdite? Miesto! Nepaisant fakto, kad tas velnio debesį septynias dienas žadino ir vertė žmones išvažiuoti iš namų ne tik Alytaus mieste, bet ir rajone, Prienuose, Birštone ar net Kaune.

Tačiau, nebežiūrint į pelenus, miestas turi stotis ant kojų ir eiti į priekį, nusivalyti langus, pasveikti ir vėl kipti į darbus. Ir šioje vietoje norėčiau pasakyti, kad mano krašto žmonėms reikia žmogiško supratimo ir taikaus biurokratų dialogo su miesto valdžia.

Taip, mes jautėme moralinį palaikymą iš visos šalies žmonių ir aukštas pareigas užimančių asmenų. Problemą abejingas neliko ir prezidentas. Kad ir pavėluotai, bet reakcija vis dėlto buvo išreikšta. Tačiau pagalbos iš valstybės norime ne tik gaisro metu, bet ir likviduojant jo padarinius. Ne tik moralinio palaikymo, bet ir realių darbų. Todėl prašau Vyriausybės padėti – skirti papildomų lėšų, atstatyti socialinę gerovę Alytuje ir išgydyti Alytaus ir visos paveiktos Lietuvos žaizdas. Mums reikia ne tik dvasinės, bet ir finansinės paramos.

Ugnis, teršalai smogė Alytaus biudžetui žemiau juostos. Miestas metė milžiniškas sumas gaisro ir jo padarinių likvidavimui, visą savaitę buvo uždarytos Pramonės rajone esančios gamyklos, įmonės, buvo pakoreguotas ugdymo įstaigų tvarkaraštis. Mieste

stojo gyvenimas, o vaizdas gatvėse priminė Černobylio katastrofą. Maža to, gaisro sukelta žala – daugiau kaip 5 mln. eurų. Ir tai tik preliminar suma. Šiuo metu dar negalima tiksliai įvardyti miesto patirtų finansinių nuostolių, bus skaičiuojama. Bet jau dabar galima pasakyti, kad tai – milžiniškos sumos.

Visas dienas domėjausi situacija Alytuje, bendravau su ugniagesiais, specialistais, siūlydamas įvairią pagalbą ir palaikydamas ryšį su Alytaus miesto meru Nerijumi Cesiuliu. Įvertinęs visą situaciją, parengiau kreipimąsi į Vyriausybę dėl gaisro ir padarytos žalos aplinkai likvidavimo darbų finansavimo, kurį teiksiu ministrai pirmininkui. Tačiau vienas pats, be kolegų pagalbos, negaliu to padaryti. Tad Alytaus ir savo vardu esu dėkingas 46 Seimo nariams, kurie pasirašė kreipimąsi dėl papildomos finansinės pagalbos likviduojant gaisrą ir jo padarinius.

Seimo narys Robertas Šarknickas

GAISRO APNUOGINTOS SISTEMOS PIKTŽAIZDĖS: TIK AR BUS PADARYTOS IŠVADOS?

Spalio 16 d. rytą Lietuvą apskriejo žinia – Alytuje dega padangų perdirbimo įmonė „Ekologistika“. Gaisras kilo 2 tūkst. kvadratinį metrų naudotų padangų atliekų sandėliuose. Nors galutinė žala dar vertinama, bet pirmieji nuostoliai jau ryškūs. Kol kas niekas tiksliai negali pasakyti, kaip gaisras atsilieps žmonių sveikatai.

Lapkričio 4 d. įvyko Vyriausybės pasitarimas, po kurio žurnalistams buvo pranešta, kad, vadovaujantis jau anksčiau patvirtintomis nuostolių kompensavimo taisyklėmis, nukentėjusiųjų dėl gaisro Alytaus padangų perdirbimo gamykloje nuostoliai bus kompensuoti.

„Tarpinstituciniu lygiu yra sutarta, kad bus parengtas konkretus planas, kad visos kompensacijos būtų išmokėtos kuo tvarkingiau ir sparčiau“, – žurnalistams teigė finansų ministras Vilius Šapoka.

Aplinkos ministras Kęstutis Mažeika po Vyriausybės pasitarimo pakartojo praėjusią savaitę paskelbtą informaciją, kad visų apibendrintų aplinkos tyrimų – oro, dirvožemio, vandens, pagamintos produkcijos – tikimasi sulaukti iki lapkričio 15 d. Ministras pabrėžė, kad šiuo metu tęsiasi patikrinimai visose Lietuvoje veikiančiose padangų perdirbimo įmonėse, kurių kartu su „Ekologistika“ yra septynios.

Kaip teigė K. Mažeika, „Ekologistikoje“ vyksta ikiteisminis tyrimas. Pasak ministro, jam pasibaigus paaiškės, kas atsakingas dėl kilusio gaisro ir patirtų nuostolių. Taip pat, ministro teigimu, „laukiama leidimo išvežti po gaisro įmonėje susikaupusias atliekas, ir kai tik toks leidimas bus gautas, šis procesas pajudės“.

Vidaus reikalų ministerijoje sudaryta darbo grupė, kuri atliks vidinį tyrimą dėl ministerijos ir jai atsakingų tarnybų tarpusavio bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo kilus gaisrui Alytaus padangų perdirbimo gamykloje. Pasak vidaus reikalų ministrės Ritos Tamašunienės, šios darbo grupės tikslas – atlikti išsamią įvykio analizę ir išmokyti gautas pamokas ekstremalios situacijos atveju Alytuje. „Vidinis patikrinimas ministerijoje bus atliktas siekiant įvertinti, kaip šios nelaimės Alytuje atveju sąveikauja pati institucija viduje ir su jai pavaldžiomis įstaigomis. Turime pripažinti padarytas klaidas ir jų nekartoti ateityje“, – pabrėžia vidaus reikalų ministrė.

Atsižvelgęs į susidariusias nepalankias ūkininkavimo sąlygas dėl įvykusio gaisro Alytaus mieste, žemės ūkio ministras Andrius Palionis pavedė Nacionalinei mokėjimo agentūrai ir VŠĮ „Ekoagros“ gaisro paveiktoje teritorijoje netaikyti žemės ūkio veiklos subjektams sankcijų ir nelaikyti pažeidimu reikalavimų, susijusių su ekstremalia situacija, nesilaikymo. „Suprantu nuo gaisro Alytuje nukentėjusių žemdirbių nerimą dėl įsipareigojimų nevykdymo ir baimės dėl sankcijų. Noriu juos nuraminti – darome viską, kad patirti nuostoliai dar skaudžiau nekirstų per kišenę. Ir taip sudėtingoje situacijoje atsidūrusiems žemdirbiams, pateikusiems paraiškas paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą, dėl ne dėl jų kaltės neįvykdytų įsipareigojimų sankcijos nebus taikomos“, – teigia žemės ūkio ministras A. Palionis. Iš nukentėjusių žemdirbių nebus reikalaujama pateikti informacijos pagal VŠĮ „Ekoagros“ nustatytą formą apie 2019 m. užaugintą ir patiektą rinkai produkciją, kuri turėjo būti nuimta spalio mėnesį.

Prezidentas Gitanas Nausėda spalio 29 d. surengė pasitarimą dėl gaisro Alytuje. Pasitarime dalyvavo visų atsakingų institucijų atstovai. Nustatyta, kad ši krizinė situacija nebuvo suvaldyta. Aptarta, kokių klaidų buvo padaryta bandant susitvarkyti su gaisro problema ir ko iš viso to galima pasimokyti. Laidoje pokalbyje „DELFI Dėmesio centre“ dalyvavo ir Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentas Mindaugas Sinkevičius. Į laidos vedėjo Edmundo Jakelaičio klausimą „Savivaldos ar ne savivaldos reikalas tokie gaisrai?“ M. Sinkevičius atsakė: „Turiu

galbūt kiek kitokią nuomonę. Galvoju, kad valstybė, turėdama pajėgumus, galėjo juos mesti. Jei mes visi sutarėme, kad tai – ne vien Alytaus, o visos Lietuvos žinomas ir įtaką turintis, ir pasekmes ne tik Alytaus miestui ir rajonui, o gal ir visai Lietuvai – nes nežinome, kaip ta tarša pasiskirstys – įvykis, manau, valstybė tikrai turėjo galimybę padaryti intervenciją. Čia tik klausimas. Jei mes konstatuojame, kad tai yra aukščiausios kategorijos gaisras, ir nors kolegos teigia, kad technikos buvo sutelkta užtektinai, man asmeniškai keista, kai savaitgalį sportuodamas sulaukiu Alytaus mero skambučio, jis pokalbį pradeda taip: jūsų teritorijoje yra „Achema“, jūs kaip rajonas galbūt esate labiau apsaugotas ir gal galėtumėte mums paskolinti respiratorių? Tai savotiškai įdomu. Nežinau, ar tai buvo antra, ar trečia diena vykstant gaisrui.

Meras skambina merui, klausia kolegiškos pagalbos. Ir galvodamas apie Alytaus situaciją svarstau, ar čia viskas yra gerai. Kitaip tariant, šioje vietoje turiu tokią poziciją: galime elgtis dvejopai – ieškoti kaltų arba galvoti, ką darysime su ta situacija. Aš galvoju, kad vidaus reikalų ministrės reikalas – sutelkti maksimaliai reikalingas pajėgas – technines, žmogiškąsias ir t. t. Kaip suprantu, ministrei vadovaujantys pasakė, kad visko užtenka. Galbūt iš tikrųjų reikėjo kažkokio politinio sprendimo, ir nepriklausomai nuo to, kad sakoma, jog susitvarkys vietoje, mesti valstybinius pajėgumus. Ar tai būtų daroma ateity, manau, visi pasimokėme iš tos situacijos ir išvadas pasidarysime.“

SU ŽEMAIČIAIS APIE JUBILIEJINIUS METUS, KULTŪRĄ IR BIUDŽETĄ

Justė BRIGĖ

Šiomet Žemaitija mini 800-ąsias paminėjimo metines, o Seimas ta proga 2019 metus paskelbė Žemaitijos metais. „Visus metus švenčiame“, – paklaustas, kaip šių sukaktį mini Žemaitijos sostinė, sako Telšių rajono meras Kęstutis Gusarovas. Apie Žemaitijos jubiliejų, žemaičių esamą ir galimą bendradarbiavimą, biudžeto formavimą kalbamės su Telšių rajono meru, savivaldybės administracijos Finansų skyriaus vedėja Regina Radimonienė, Kultūros ir turizmo skyriaus vedėja Egle Macienė.

Kęstutis Gusarovas: „Jei žemaičiai būtų buvę nugalėti, nežinia, kokia būtų buvusi Lietuva šiandien.“

REGIONAI BE TEISINIO STATUSO

Kaip teigia Telšių rajono meras K. Gusarovas, šiemet žemaičiai negali skųstis dėmesiu. „Seime sudaryta laikinoji žemaičių grupė. Buvo parengta ir patvirtinta programa Žemaitijos 800-osioms metinėms paminėti, ir lėšų tam buvo skirta. Norėjome daugiau, bet esame dėkingi ir už tai, kiek gavome. Tos lėšos labai pravertė liepos viduryje surengiant žemaičių festivalį „Patria una“. Rugsėjo 24 dieną Žemaitijos jubiliejui skirtas renginys įvyko Vilniuje – Nacionaliniame operos ir baletų teatre. Gruodžio 6 dieną Telšiuose įvyks baigiamasis Žemaitijos metams ir 800-osioms paminėjimo metinėms skirtas renginys. Taigi dėmesys išskirtiniam Lietuvos regionui – Žemaitijai – šiais metais buvo tikrai

didelis, – teigia meras. – Mes esame žemaičiai, turime savo kalbą, savo tradicijas, savo teritoriją. Labai gražiai Žemaitiją apibūdina profesorius Juozas Pabrėža. Ir jei žemaičiai būtų buvę nugalėti, nežinia, kaip būtų pasibaigę karai su kryžiuočiais ir kokia šiandien būtų Lietuva.“

K. Gusarovo nuomone, galbūt nereikėtų Lietuvai atsakyti regionų. „Kalbant apie ES paramą 2021–2027 metais, kalbama apie du regionus – Vilniaus regioną ir visą likusią Lietuvą. Gaila, kad niekas nekalba apie etnokultūriškai susiklosčiusius regionus – Žemaitiją, Aukštaitiją, Dzūkiją, Suvalkiją, Mažąją Lietuvą. Vokietijoje kažkodėl įteisinti regionai ir nėra jokių problemų, tai kodėl Lietuvoje to negalime padaryti“, – pasvarsto meras ir priduria, kad šiuo metu apie regionus

primena išlikusi Regiono plėtros taryba, o tai bent simboliškai leidžia pasiskirstyti lėšas tarp keturių savivaldybių.

VIENIJA TURIZMAS

Tačiau, kaip pažymi Kultūros ir turizmo skyriaus vedėja E. Macienė, didesnė regioninė bendrystė mezgasi turizme, nes visiems kartu yra paprasčiau pritraukti turistus nei vienai savivaldybei. „Vadovaudamiesi tuo, kad mes esame panašūs, kad turime panašius objektus, kuriame bendrus maršrutus, įgyvendiname bendrus projektus“, – sako vedėja ir papasakoja apie rugsėjo mėnesį pabaigtą projektą „Telšių regiono savivaldybės jungiančių turizmo trasų informacinės infrastruktūros plėtra“. Jį įgyvendinant Telšių, Mažeikių, Plungės rajonų ir Rietavo savivaldybėse įrengti lankytinų vietų informacijos stendai, miestuose ir miesteliuose – stulpelinės kryptinės rodyklės, kelio ženklai su nuorodomis. Tikimasi, kad šios priemonės dar labiau padidins Telšių regiono kultūros ir gamtos paveldo lankomumą ir žinomumą. Bendra projekto vertė – daugiau kaip 587 tūkst. eurų. Iš šios sumos kiek daugiau nei 499 tūkst. eurų – ES lėšos, likusi dalis – savivaldybių indėlis.

„Kartu su Plungės ir Kretingos rajonais įgyvendiname kelis e. rinkodaros priemonių įdiegimo turizmo projektus. Kuriame du bendrus maršrutus, atskleidžiančius objektų žemaitiškumą ir pristatančius sakralinį paveldą. Taip pat įgyvendinant projektus bus sukurta interneto svetainė, pristatyti maršrutai su visomis lankytinomis vietomis“, – žemaičių bendradarbiavimą skatinančius projektus pristato E. Macienė.

Pasak jos, žemaičių išskirtinumą labiausiai atspindi kalba su patarmėmis, tradicijos, kulinarijos paveldas ir istorinės asmenybės.

TELŠIEČIŲ BIJŪNIZACIJA

„Norėdami būti įdomūs turistams, mes turime rūpintis miesto ir rajono aplinka. Įgyvendindami įvairius projektus, išryškiname Masčio ežerą, dabar tvarkome apie jį esančias gatves. Tačiau svarbu, kad gražu būtų ne tik Telšiuose, bet ir kitose rajono vietose. Jau sutvarkyta Varnių aikštė ir parkas. Po ilgų metų jau turime tvarkingą kelią Varniai–Laukuva. Krepšiniui ir kitiems renginiams baigiamame pritaikyti areną. Beveik baigiamas modernizuoti ir Telšių kultūros centras. Dvylika metų truko darbai. Dabar, nors ir turime šiokių tokių nesutarimų su rangovais, bet, manau, pavyks susitarti“, – pasakoja apie miesto ir viso rajono gražinimą meras prisimena ir ne pačias maloniausias akimirkas.

Norus pildanti meška – Žemaitijos motina.

„Tikime, kad turizmą atgyvins rekonstruojama aukštoji rabinų mokykla, Telšiuose veikusi iki Antrojo pasaulinio karo. Jam prasidėjus mokykla buvo perkelta į JAV – į Klyvlendą. Pastatas restauruojamas ES ir savivaldybės biudžeto lėšomis. Šio objekto tvarkymas kainuos apie 1,7 mln. eurų, bet tikimės, kad jis bus labai svarbus traukos objektas. Jau dabar pastebime padidėjusį domėjimąsi juo“, – merą papildė Kultūros ir turizmo skyriaus vedėja E. Macienė.

„Telšiams išskirtinumo suteikia ir tai, kad esame ir menų miestas. Telšiuose yra Vilniaus dailės akademijos fakultetas. Studentų ir dėstytojų sukurti mažosios architektūros darbai puošia visą miestą. Mes sakome, kad iš Telšių negalima išvažiuoti, kol nesurandi visų 48 meškučių“, – paskaičiuoti Telšių meškutes kviečia meras K. Gusarovas.

Beje, Vilniaus dailės akademijos Telšių fakultetas – ne vienintelė Žemaitijos sostinėje esanti aukštoji mokykla. Čia veikia ir Kunigų seminarija.

Kaip teigia meras, su Telšių fakultetu savivaldybės stiprina bendradarbiavimą ir šiais metais savivaldybė pirmą kartą skyrė studentams premijas už diplominius darbus. Nors juose, kaip sako E. Macienė, studentai nebuvo skatinami įamžinti Žemaitijos jubiliejus, tačiau Žemaitija neliko pamišta. Tikimasi, kad gruodžio 6 dieną Didžiąją žemaičių sieną papuoš dar viena Žemaitijai skirta lenta.

Be abejo, tai, kad, kaip juokauja žemaičiai, iš dviejų didžiųjų sienų vienos esama Telšiuose, yra šio miesto savitumas. Miestui išskirtinumo suteikia ir prieš kelerius metus pradėtas įgyvendinti bijūnizacijos projektas. Viskas prasidėjo nuo sumanymo per miesto šventes puošti bijūnais. „Kilo mintis miesto erdves apšondinti bijūnais, nes ši gelė tokia

pat, kaip ir žemaičiai, neskubanti. Tad teko palaukti, kol ji sužydėjo. Šie metalai buvo pirmieji miesto erdvėse pasodintų bijūnų žydėjimo metalai. Pamatėme, kurias miesto erdves dar galime papuošti šia gelė, tad bijūnizaciją tęsiame toliau, – pasakoja E. Macienė. – Be abejo, žinių apie Telšius padeda paskleisti ir mūsų tradiciniai renginiai. Rengiami tarptautiniai vaikų ir jaunimo folkloro bei teatrų festivaliai, jau 35 metus rengiama menininkų į Telšius sukviečianti tarptautinė medalininkų paroda. Jų darbai šiuo metu eksponuojami „Alkos“ muziejuje. Ateityje planuojame šiuos darbus eksponuoti varpinėje.“

„Turime ir Gineso rekordininką. Tai Degaičių seniūnijos seniūnas Antanas Kontrimas, sukūręs sunkiausią pasaulyje dviratį, kurį būtina paminti atvažiuavus į Degaičius“, – dar vieną Telšių rajono ypatumą primena meras ir pabrėžia, kad rajone yra daug žmonių, savo darbais prisidedančių garsinant Žemaitiją ir jos sostinę – Telšius.

PARENGTOS SĄLYGOS INVESTUOTOJAMS

Mero teigimu, kuriant jaukumą rajone labai prisideda kaimo bendruomenės, įgyvendinusios ne vieną projektą. Pradėjusios nuo viešųjų erdvių tvarkymo, dabar jos jau kimba į verslumą skatinančius projektus.

„Plėtojant verslą savivaldybės susiduriame su žemės problema. Atsiradus investuotojui, kuriam reikalingas sklypas, vienintelis būdas – kreiptis į regiono tarybą, kad ši pripažintų sklypą kaip svarbų regionui, tik tada jis gali būti suteikiamas ne aukciono būdu. Kitais atvejais sklypui įsigyti yra vienas kelias – aukcionas, kurį skelbia Nacionalinė žemės tarnyba. O tam sugaistama labai daug laiko. Sutvarkėme karinio miestelio teritoriją ir visur išsiuntinėjome pranešimus, kad laukiame investuotojų. Siekdami pritraukti investicijas, aktyviai dirbame su miestais partneriais, diplomatinėmis atstovybėmis. Tikimės, kad 2020 metų pradžioje pradės dirbti ir ukrainiečių farmacijos įmonė. Jie ketina iš pradžių įdarbinti 60 žmonių, paskui darbo vietų skaičių padidinti iki 120. Investavo apie 28 milijonus eurų“, – kalba meras.

PLANUOSE – DALIJAMASIS BIUDŽETAS

Tačiau tiek bazės verslui sukūrimas, tiek miesto ir rajono gražinimas, tiek tradicijų puoselėjimas reikalauja nemažai lėšų. „Tokiems dalykams reikia labai didelės piniginės, ir ne taip lengva subalansuoti finansinę padėtį. Jei savivaldybė neįgyvendintų naujų projektų, pakankamai gerai gyventume“, – rajono finansinę padėtį apžvelgia Finansų skyriaus vedėja Regina Radimonienė.

Atsiradus galimybei pasinaudoti ES parama, Telšių rajono savivaldybė buvo viena tų, kuri nepabūgo skolintis. „Ir tai, kaip parodė laikas, buvo teisingas sprendimas.

Didžiojoje žemaičių sienoje įamžinti įvykiai.

Nukelta į 8 p.

Apie žemaičių ypatumus pasakojo Telšių rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir turizmo skyriaus vedėja Eglė Macienė (kairėje), o rajono finansines galimybes apžvelgė Finansų skyriaus vedėja Regina Radimonienė.

Pirmiausia, tada savivaldybei reikėjo prisidėti 7–15 procentų, dabar prie kai kurių projektų tenka ir 50 procentų reikalingų lėšų pridėti. Tada paskolas gaudavome už pakankamai nedideles palūkanas. Paskolos savivaldybei padėjo gerai ir greitai sutvarkyti miesto infrastruktūrą, – ankstesnius savivaldybės sprendimus komentuoja Finansų skyriaus vedėja. – Pagaliau ankstesnė skola mums atiša rankas daugiau dabar skolintis. O tai sudaro sąlygas imtis naujų projektų.”

Artėjant 2020 metų biudžeto formavimui, Telšių rajono savivaldybė nusprendė surengti apklausą, kurios tikslas – išsiaiškinti, kuriose srityse rajono gyventojai labiau norėtų dalyvauti. Apklausą baigiasi spalio mėnesį, bet pasigesta aktyvesnio gyventojų dalyvavimo. Spalio viduryje išanalizavus gautas anketas, matyti, kad gyventojai labiau linkę siūlyti daugiau lėšų skirti švietimui, socialinei ir sveikatos apsaugai. Rajono prioritentinė sritis – turizmas, taip pat sportas liko siūlymų gale.

Vadinasi, bendruomenės dalis, kuriai tos sritys yra aktualios, į apklausą neįsitraukė”, – tarpinius apklausos dėl dalyvaujamojo biudžeto rezultatus apibendrina R. Radimonienė.

Tačiau, kaip pažymi pašnekovai, biudžeto panaudojimas ir anksčiau jau buvo aptariamas su gyventojais. „Daug metų važinėjame po seniūnijas ir skleidžiame žinią, kaip sudaromas rajono biudžetas. Anksčiau labiau kalbėdavome apie tos seniūnijos biudžetą, bet pastebėję, kad žmonėms įdomu viso rajono plėtra ir galimybės, su seniūnijomis aptarėme viso rajono 2019 metų biudžetą”, – patirtimi pasidalija Finansų skyriaus vedėja ir pažymi, kad taryba, tvirtindama rajono biudžetą, ir anksčiau atsižvelgdavo į seniūnijose išgirstus rajono gyventojų pasiūlymus.

Ar telšiečiai pasirinko dalyvaujamojo biudžetą, parodys laikas, nes kol kas, kaip pažymi pašnekovai, yra daug neaiškumų, trūksta ir patirties. O biudžeto panaudojimo aptarimas su gyventojais Telšių rajone jau turi tradicijas.

VIEŠOSIOS PASLAUGOS

Edmundas MALIŠAUSKAS

Šiuolaikiniame pasaulyje daugėja viešųjų paslaugų, kurias teikti vienos savivaldybės rėmuose tampa sunku. Savivaldybių vadovai suvokia, kad veikti kartu yra gerokai veiksmingiau, todėl plėtojama partnerystė, sujungiami ištekliai. Apie tai spalio 17 d. buvo kalbama Kauno regiono plėtros tarybos posėdyje.

„Žmonės dažnai net nežino, kur yra savivaldybių administracinės ribos, jiems svarbiausia – teikiamų paslaugų kokybė. Konkurencija tarp savivaldybių neturi prasmės, čia tinka bendradarbiavimo kelias, todėl Europoje niekam nekyla minčių prisijungti kažkokias teritorijas”, – kalbėjo Centrinės projektų valdymo agentūros (CPVA) ekspertas dr. Gediminas Česonis.

Jis papasakojo apie Tauragės apskrityje kuriamą vientisą funkcinę zoną, kuri apima visas keturias apskrities savivaldybes. Viena sričių, kurioje jau pasiekta apčiuopiamų rezultatų, yra regioninės viešojo transporto sistemos kūrimas. Tauragės, Pagėgių, Jurbarko ir Šilalės savivaldybės kuria naudojimosi viešuoju transportu paskatų sistemą, diegia bendrą bilietą, perka elektrinius autobusus, tariai dėl atsiskaitymų.

„Užteko dviejų susitikimų, kad savivaldybių vadovai suprastų, kad tokia sistema naudinga visiems”, – pasakojo G. Česonis. Panašiu keliu mėgina žengti Klaipėdos, Vilniaus apskritys.

Kauno rajono meras Valerijus Makūnas pažymėjo, kad su Kauno miesto atstovais dėl bendros transporto sistemos tariamasi jau nuo 2015 m., tačiau poslinkių nedaug, o Kauno miestui pareiškus norą prisijungti dalį rajono teritorijų, kelių pavėžėjimo problema tik paaštrėjo.

PERŽENGLIA SAVIVALDYBIŲ RIBAS

„Ir Vyriausybės „Baltojoje knygoje”, ir naujajame Regionų plėtros įstatyme daug kalbama apie savivaldybių partnerystę, bendrą paslaugų teikimo sistemos kūrimą. Deja, Kauno miestas stato sienas. Tai bloga praktika”, – pabrėžė Kauno regiono plėtros tarybos pirmininkė, Birštono merė Nijolė Dirginčienė.

„Kauno regione gyvena daugiau kaip 600 tūkstančių gyventojų, todėl viešojo transporto sistemos projektą, pasitelkus ekspertus, reikėtų įgyvendinti kuo greičiau”, – kalbėjo V. Makūnas.

Pasitarime dalyvavęs Kauno miesto savivaldybės mero pavaduotojas Andrius Palionis sakė, kad nėra įgaliojimas priimti tokį sprendimą, tam reikia miesto tarybos pritarimo.

G. Česonis pabrėžė, kad viešasis transportas yra ne ta sritis, kur reikia siekti pelno. „Ši

paslauga atsiperka per socialinius, aplinkosaugos, kitus aspektus”, – kalbėjo ekspertas.

Jis tvirtino, kad labai svarbu gyventojus skatinti naudotis viešuoju transportu. Kai kuriuose Europos miestuose, pavyzdžiui, Taline, jis nemokamas. Daug kur važinėjimą viešuoju transportu apmoka darbdaviai. Plačiai taikomos lengvatos įvairioms amžiaus grupėms, ypač vaikams ir senjorams. Pavyzdžiui, Kopenhagoje du vaikai ir suaugusysis viešuoju transportu gali naudotis nemokamai.

Vokietijos, Šveicarijos, Danijos, Skandinavijos ir kitų šalių viešojo transporto politika siekia surasti veiksmingą kombinaciją tarp skirtingų transporto priemonių ir inovatyvių technologijų, leidžiančių naudoti mažiau degalų, išnaudoti elektrinių transporto priemonių galimybes.

KAUNO VICEMERAS TAPO BALTIJOS MIESTŲ SĄJUNGOS PREZIDENTU

Tomas JARUSEVIČIUS

Spalio vidury Kaune pirmą kartą vyko daugiau kaip pustrėčio šimto aukšto lygio politikų, miestų tarnautojų, įvairių sričių ekspertų ir jaunimo atstovų sutraukusi 15-oji Baltijos miestų sąjungos (Union of the Baltic Cities – UBC) generalinė konferencija. Ji Kaunui tapo ypatinga – generalinės asamblėjos metu naujuoju UBC prezidentu išrinktas Kauno mero pavaduotojas Mantas Jurgutis (*kairėje*).

„Ačiū, kad būdamas šioje organizacijoje galėjau mokytis. Tikiu, kad mes su komanda įnešime naujų vėjų ir išlaikysime puikias tradicijas. Neįsivaizduoju darbo vienas ir džiaugiuosi, kad visus šiuos iššūkius galėsiu priimti su puikia komanda“, – kalbėjo M. Jurgutis.

Kauno vicemeras organizacijai vadovaus ateinančius dvejus metus. Iki šiol jis buvo organizacijos viceprezidentu. Kauno atstovo tapimas Baltijos miestų vienančios organizacijos vadovu patvirtina Kauno svarbą ir įdirbį regione.

UBC konferencija Kaune vyko tris dienas. Pirmą kartą Kaune organizuoto renginio tema – „Įtraukaus ir į gyventoją orientuoto miesto kūrimas“. UBC konferencijos posėdžiuose, seminaruose ir generalinėje asamblėjoje aukšto rango pranešėjai aptarė temas, aktualias ir turinčias tiesioginės įtakos Baltijos jūros regionui. Tarp pranešėjų dalyvavo Suomijos vietos val-

džios ir nuosavybės valdymo ministrė Sirpa Paatero ir Baltijos jūros valstybių tarybos sekretoriato generalinio direktoriaus pavaduotojas Berndas Hemingway.

ILGO PROCESO PABAIGA: VILNIUS PLANUOJA ŽEMĖS RESTITUCIJOS UŽBAIGIMĄ

Procesas, trukęs tris dešimtmečius, teisėtiems savininkams neleidęs disponuoti sovietmečių prarastu turtu, o sostinei buvęs tarsi sunkus inkaras planuojant miesto plėtrą, pagaliau baigsis – Vilniaus miesto savivaldybė skelbia atrinkusi ir netrukus Nacionalinei žemės tarnybai (NŽT) perduosianti daugiau kaip pustrėčio tūkstančio sklypų, sudarančių 442 ha miesto teritorijos. Tokiu būdu jau kitamet turėtų užsibaigti beprecedentės apimties ir nuo pat nepriklausomybės atkūrimo trukusi žemės grąžinimo operacija Vilniaus mieste.

„Neatsitiktinai ankstesnės miesto vadovybės vilkino šį procesą, o kai kurie ekspertai net netikėjo, kad restitucijos procesą įmanoma užbaigti taip sparčiai augančiame mieste, kuriame laisvos žemės nedaugėja. Prireikė beveik pusantros kadencijos ir visų savivaldybės darbuotojų pastangų, kol pagaliau pavyko nuo Vilniaus numesti šiuos pančius, o žmonėms išpildyti teisėtus jų lūkesčius. Nebaigta restitucija stabdė daugybę procesų, bet kokio naujo objekto – sporto infrastruktūros, gatvės, želdynų ar viešųjų erdvių – planavimas buvo tarsi vaikščiojimas minų lauke, stengiantis neįžeinti jį tas teritorijas, kurios gali patekti į grąžintinų žemės sklypų sąrašą. Tai bus baigta jau netrukus, ir mes dabar aiškiai žinosime, kuri žemė lieka sostinės plėtrai, ir Vilnių su tuo galiu tik pasveikinti“, – teigė Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius.

Vilniaus miesto savivaldybė savo biudžeto lėšomis parengė teritorijų planavimo dokumentus, netrukus atliks sklypų kadastrinius matavimus ir perduos daugiau nei 2500 sklypų dokumentus NŽT, kuri ir spręs sklypų suteikimo neatlygintinai piliečiams už nuosavybės teisę turėtam žemei klausimus. Šis procesas – kol žemė galiausiai pasieks teisėtus jos savininkus – užtruks iki metų. Iš grąžinimui numatytų 442 ha

šiuo metu jau suplanuota 371 ha, dar 71 ha teritorijų baigiamame planuoti, ir parengus kadastrinius matavimus perduosime sklypus NŽT.

Sostinės savivaldybė dar prieš dvejus metus patvirtino teritorijų sąrašą, kuriame numatytos net 52 laisvos valstybinės žemės teritorijos. Jų bendras plotas – apie 426 hektarus. Šiame, rengiant Bendrąjį planą, buvo patvirtinta dar 16 papildomų laisvos valstybinės žemės teritorijų, kurių bendras plotas siekia apie 15,5 ha. Su šiuo teritorijų sąrašu pageidaujantieji už nuosavybės teisę turėtam žemei gauti naują žemės sklypą Vilniuje gali susipažinti Vilniaus miesto interneto puslapyje. Vilniaus miesto savivaldybės prašymu NŽT patikslino piliečių, pageidaujančių naujų žemės sklypų už iki 1995 m. birželio 1 d. Vilniaus mieste turėtam žemei, skaičių. Žemės sklypų Vilniaus mieste pageidauja 2565 gyventojai, iš jų 2187 naujų žemės sklypų, o 378 – naujų lygiaverčių žemės sklypų.

Piliečių nuosavybės teisę į žemę atkūrimo procesui Vilniaus mieste užbaigti savivaldybė yra numačiusi galimybę suprojektuoti naujų valstybinės žemės sklypų skaičių, patenkinantį visų piliečių, pageidaujančių naujų žemės sklypų už iki 1995 m. birželio 1 d. Vilniaus mieste turėtam žemei, prašymus. Šiam tikslui pagal šiuo metu rengiamą naują Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrąjį planą papildomai numatyta dar apie 50 ha naujų teritorijų, kurias planuoti bus galima miesto savivaldybės tarybai patvirtinus naują Bendrąjį planą. Sklypų suteikimą pagal piliečių eilę vykdo Nacionalinės žemės tarnybos Vilniaus miesto skyrius.

Vilniaus miesto plotas – 40100 ha, vadinasi, paskutiniame restitucijos etapui numatyta daugiau nei 1 proc. visos miesto teritorijos.

Rinkodaros ir komunikacijos skyriaus inf.

KODĖL ŠIRVINTOSE PATOGU IR JAUKU GYVENTI?

*Kai spalio pabaigoje apsilankėme Širvintose, akį traukė sutvarkytos Širvintos tvenkinio pakrantės. Link pabai-
gos persisvėrė ir aikštės priešais savivaldybę tvarkymo
darbai. „Tokia moters priedermė – kurti jaukią aplinką,
kurstyti židinį ar savo šeimoje, ar savo vadovauja-
mame rajone. O kai rajonui vadovauja keturios mote-
rys, tai jau keturios ugnelės šildo“, – žaismingai darbus
apibūdina Širvintų rajono merė Živilė Pinskuvienė.
Širvintų rajono savivaldybė vienintelė Lietuvoje, kuriai
vadovauja vien moterys, o savivaldybėje iš daugiau nei
100 darbuotojų vos pora dešimčių vyriškių.*

VILNIŲ KEIČIA Į ŠIRVINTAS

„Mums visoms rūpi šio krašto jaukumas. Juk pačios auginame vai-
kus, turime pagyvenusius tėvus. Ir labai gerai matome, ko kam reikia,
kad visiems čia būtų gera gyventi. Daug dėmesio skiriame ir jaunimui.
Jų interesams puikiai atstovauja merės pavaduotoja Janina Pažusienė.
Rajonas – kaip ir šeima, kur kiekvienas nuo gimimo iki gyvenimo
pabaigos turi sulaukti deramo dėmesio“, – sako savivaldybės adminis-
tracijos direktorė Ingrida Baltušytė-Četrauskienė.

Kaip teigia rajono vadovės, Širvintose sukurta patogi gyventi inf-
rastruktūra. Yra vaikų darželis, puikios mokyklos, ką tik moderniai
atnaujinta Meno mokykla, Sporto centras. Ir darželiuose ir mokyklose,
ugdančiose pradinukus, prateštos darbo valandos, o tai labai patogiu,
kai tėvai dirba ne Širvintose. Ir mieste, ir stambesnėse gyvenvietėse
pastatyti lauko treniruokliai, įrengtos daugiaviečių sporto, vaikų žai-
dimų aikštelės. Pasak merės, taip ne tik vaikai daugiau laiko praleidžia
lauke, bet ir pailgėja jų buvimo su tėvais laikas – į aikštes jie ateina
ir būna kartu.

Širvintose veikia ir ką tik naujai suremontuotas, modernizuotas
Socialinių paslaugų centras. Jame teikiama daugybė reikalingų
paslaugų, veikia ir globos centras sunkios sveikatos būklės, garbaus
amžiaus žmonėms. Rajone yra 72 vieniši pagyvenę žmonės. Pasak
rajo vadovių, jais rūpinasi ir seniūnai, ir seniūnaičiai, aktyvios ben-
druomenės. Jei tenka nupjauti pavojų keliantį medį, žinoma, kad pir-
miausia malkomis reikia tuos žmones aprūpinti.

Širvintose kuriama tiek vyresniems, tiek jaunesniems žmonėms
reikalinga aplinka. Šiomet priešais bažnyčią sutvarkytas Jaunimo
sodo parkas, mažiesiems ir jaunimui įrengta nemokama lauko batutų
aikštelė. Gražinamos kitos viešosios erdvės. Veikia puikus paplūdimys
su vandens slidžių parku, vandens batutais, tinklinio ir vaikų žaidimų
aikštelėmis, puikus futbolo stadionas, o netrukus, kaip tikisi širvinti-
škiai, duris atvers ir baseinas. „Gyventi Širvintose saugu. Visame mieste
įrengtos kameros. Nedidelė bendruomenė ir žmonės labai greitai
pastebi, jei kas negerai. Jei vaikas nenuėjo į pamokas, tėvai iškart apie
tai sužino“, – sako savivaldybės administracijos direktorė.

„Širvintos – ištis patogi vieta gyventi. Ypač jaunoms šeimoms.
Todėl pas mus įsikuria vis daugiau iš Vilniaus persikeliančių šeimų. Tai
juntame ir per vaikų darželius, ir per būsto kainas. Kai 2015 metais pra-
dėjome dirbti, darželių poreikis buvo gerokai mažesnis negu dabar.
O būsto kainos beveik patrigubėjo. Prieš penkerius metus Širvintose
dviejų kambarių butą buvo galima nusipirkti už 16–17 tūkst. eurų,
dabar toks butas kainuoja 50–60 tūkst. eurų, – pokyčius peržvelgia
merė Ž. Pinskuvienė. – Didelis privalumas – arti Vilnius. Tik 45 kilo-
metrai autostrada, ir už keliolikos minučių esi sostinėje. Tad nemažai

„Mums visoms rūpi šio krašto jaukumas“, – teigia (iš dešinės) rajono merė Živilė Pinskuvienė, merės patarėja Aušrinė Misiukaitė-Janovskienė ir savivaldybės administracijos direktorė Ingrida Baltušytė-Četrauskienė.

žmonių gyvena Širvintose, o dirba Vilniuje. Kaip pastebime, į Širvintų
rajoną persikeliantys vilniečiai dažnai statosi namus. Čia būstą perka
ir į užsienį išvykę širvintiškiai. Jie labiau perka butus. Ir nors kol kas
daug jaunesnės kartos žmonių gyvena ir dirba užsienyje, sulaukiame
ir tokių, kurie ketina grįžti ir gimtinėje kurti savo gyvenimą.“

Savivaldybės vadovės tvirtina, kad daugelis darbų kaimiškose
vietovėse atliekami priėmus bendrus sprendimus su vietos žmonė-
mis. „Kai dabar aktyviai kalbama apie dalyvaujimą biudžetą, mūsų
rajone tai seniai veikia, tik nėra taip skambiai vadinama. Mes nuolat
susitinkame su bendruomenėmis, seniūnijų gyventojais ir aptariame,
ko jiems labiausiai reikia. Vieni pageidauja treniruoklių, kiti – vaikų
žaidimų aikštelių, treči – kultūrinių erdvių“, – veiklą apibūdina admi-
nistracijos direktorė ir priduria, kad gražiai sutvarkytoje, tvarkingoje
aplinkoje ir žmogus kitaip elgiasi – juk ten, kur tvarka, numesti šiukšlę
po kojomis nebekyla ranka.

SVEIKATINIMAS IR SVEIKATOS APSAUGA

Širvintų rajono vadovės džiaugiasi, kad rajone labai sėkmingai
įgyvendinamas sveikatinimo projektas, finansuojamas ES lėšomis.
Įdomios formos, įvairiausios veiklos sulaukė didelio rajono gyven-
tojų susidomėjimo. Vienos veiklos orientuotos į fizinę sveikatą – tai ir
mankštos, aerobika, ir šokio terapija, joga. Kitos – į žmogaus emocinę
būklę. Trečios – į sveiką mitybą. „Labai pasiteisino mintis užsiėmimams
vesti pakviesti Lietuvoje žinomus žmones. „Kai į vieną užsiėmimą
kviečia Nomedą Marčėnaitę, kartu pasigaminti maistą siūlo Vaida
Kurpienė, o aerobiką veda Joana Bartaškienė, susidomėjimas rengi-
niais labai didelis. Užsiėmimus renkasi labai įvairaus amžiaus žmonės.
O vasarą pagal tą patį projektą buvo surengta nemokama sveikatin-
gumo stovykla vaikams“, – sako Ž. Pinskuvienė.

Projektas, suteikdamas į skirtingas veiklas, paskatina žmones burtis
į būrelius, nedideles bendruomenes ir jiems patinkančią veiklą pajvai-
rinti savo laisvalaikį. Taip atsirado ir pėsčiųjų trasos mamoms su veži-
mėliais, ir tapybos, keramikos užsiėmimai... „Net tie žmonės, kuriems,
atrodo, niekas nebuvo įdomu, šiame projekte kažką sau tinkamo
surado“, – pasiteisinusiu savivaldybės administracijos darbuotojų
sumanymu pasidžiaugia administracijos direktorė.

Kiek kitokios nuotaikos Širvintose dėl sveikatos apsaugos įstaigų.
Pastaraisiais metais Širvintų rajono vadovės daug pastangų deda tam,
kad būtų išsaugota ligoninė, kuri drauge su kitomis mažosiomis šalies
gydymo įstaigomis yra tarp „pasmerktųjų“. Ir nors dabar apie ligoninių
uždarymą nebekalbama, juntama, kad tarsi sudaromos sąlygos joms
pačioms susinaikinti.

„Sveikatos apsaugos sistema rajone – skaudi problema. Deja, jos likimas nedaug tepriklauso nuo savivaldybės, – apie ligoninės reikalingumą Širvintų rajonui kalba merė. – Mes dalyvavome ne viename ministerijos posėdyje, daug kartų bandome paaiškinti aukščiausiems šalies vadovams, ką reiškia žmogui iš kaimo nuvažiuoti į Santaros kliniką ar Lazdynų ligoninę. Juk greitoji pagalba – atskira respublika. Neretai nutinka, kad žmogų nuveža į Vilniaus ligoninę, bet už valandos kitos jis išleidžiamas namo. Kaip žmogui grįžti? O jei dar naktis? Todėl ir dedame visas pastangas ligoninę Širvintose išsaugoti. Kalbamės su Ukmergės rajono savivaldybe, kuri turi didesnę ligoninę. Pas juos galėtų būti gydomi vidaus ligų pacientai, vaikai, o Širvintose galėtume stiprinti slaugą, plėsti reabilitaciją. Tokį siūlymą pateikiame ministerijos sudarytai darbo grupei, bet kol kas aiškių sprendimų nėra“, – apgailestauja Ž. Pinskuvienė.

Kitaip nei daugelis Lietuvos rajonų, širvintiškiai turi puikią galimybę be eilių lankytis pas gydytojus, pas kuriuos didmiesčiuose yra didžiulės eilės. „Ligoninės konsultacinėje poliklinikoje dirba nemažai gydytojų, atvykstančių iš Santaros klinikų ir iš Vilniaus“, – sako merė ir tvirtina, kad kažkada priimti sprendimai atskirti ligonines ir poliklinikas nebuvo pagrįsti. Jei tai būtų viena įstaiga, jos išlaikymas būtų pigesnis.

ĮŠTUŠTĖJUSIOJE MOKYKLOJE ĮSIKŪRĖ PRIVATUS DARŽELIS

Kol kas mokinių mažėjimas, matomas visoje Lietuvoje, neaplenkia ir Širvintų rajono. „Nuo to pabėgti negalime. Kaimuose teko optimizuoti švietimo tinklą, nes turime atsižvelgti į realią situaciją ir negalime laikyti mokyklos, jei jojebelieka vos vienas kitas mokinyss. Likusius pastatus pritaikome darželiams. Poreikis yra, nes vis daugiau šeimų įsikuria, o darbai nereikalauja didelių investicijų. Šiuo metu turime penkis tokius darželius“, – padėję švietime apibūdina administracijos direktorė I. Baltušytė-Četrauskienė.

Dalis mokyklų transformuojama į daugiafunkčius centrus.

„Kai Bagaslaviškyje uždarėme mokyklą, buvo kilusi problema, kaip panaudoti pastatą, bet ten įsikurti pasiūlėme privačiam vaikų darželiui ir mokyklai. Ją įkūrė šauni asociacija ir per kelerius metus veiklos jau spėjo „išaugti“ kelis pastatus mieste“, – puikia iniciatyva pasidžiaugia merė.

RAJONAS PATRAUKLUS VERSLUI

Buvimas šalia Vilniaus patrauklus ir verslui. „Statoma „Belorus“ traktorių surinkimo gamykla. Šalia rengiamasi statyti ir asfalto gamyklą. Rajone netrukus prasidės taurių metalų perdirbimo gamyklos statybos. Šiemet pradėjo veikti deguonimi auginamų braškių ūkis, užimantis apie 5 hektarus“, – naujais verslo žingsniais rajone džiaugiasi Ž. Pinskuvienė.

„Turime kelias verslo rėmimo programas. Viena tokių – Smulkiojo

ir vidutinio verslo rėmimo programa. Iš jos padengiamos įmonės kūrimo išlaidos. Remiamas dalyvavimas parodose. Turime verslui lengvatų tvarką. Verslininkai atleidžiami nuo žemės ir nekilnojamojo turto mokesčių. Lengvatos dydis susietas su įsteigiamomis darbo vietomis“, – kalba administracijos direktorė.

„Liūdna, bet anksčiau Širvintose į verslą buvo kitoks požiūris. Širvintose norėjo statyti gamybines patalpas garsi baldų įmonė. Ir sklypą turėjo. Tačiau tuometinės rajono valdžios požiūris buvo tiesiog formalus. Ilgą laiką Širvintose nebuvo ir normalaus prekybos centro. „Maxima“ buvo įsikūrusi sename pastate, tarsi skylėje, nes dvejus metus savivaldybė nedavė leidimo jiems statyti naują pastatą. 2015 metų balandžio mėnesį pradėjome vadovauti rajonui, o liepą jau buvo išduoti visi leidimai ir prekybos tinklo statybos pradėtos. Gyventojams nauda ir ta, kad privatnininkai savo lėšomis įrėngė ir saugų gatvės tęsinį, apšvietimą, šaligatvius iki parduotuvių. Verslas patikėjo, kad Širvintose pasikeitė požiūris“, – sako merė.

„Su verslo atstovais aptariame ir rajono plėtros klausimus. Visada klausiam, kas, jų manymu, Širvintose gerai, ką reikia keisti. Verslininkai klausia, ko reikia rajono gyventojams. Iš diskusijos išsirutulioja puikūs idėjų. Dabar visi pajutome, kad Širvintose reikalingas didesnis viešbutis. Galbūt ekonominės klasės. Šiuo metu turime tik nedidelių apgyvendinimo įstaigų, o pradėjus aktyviai veikti stadionui, organizuojant didelius renginius, atvažiuoja daugybė svečių, todėl atsiranda ir didesnio viešbučio poreikis“, – apie savivaldybės ir verslo santykius kalba administracijos direktorė.

Širvintų rajono vadovės apgailestauja, kad biurokratizmą jos pajėgios sumažinti tik savivaldybėje, tam pasitelkiamos ir elektroninės paslaugos, kitos naujovės, kurių ji jau yra įdiegusi. Tačiau, sprendžiant klausimus su kitomis institucijomis, popierių vis tiek atsiranda. Deja, bet valstybės mastu biurokratinio aparato mažinimas kol kas tik garsiai deklaruojamas. Valstybinės įstaigos kaip dirbo, taip ir dirba savo ritmu.

„Su kai kuriomis įstaigomis dirbame tame pačiame pastate, bet jose dokumentų tvarkymas mažiau 20 dienų nesutrumpėja“, – sako direktorė.

Biurokratizmas, kaip mano Širvintų rajono vadovės, priklauso ir nuo sisteminių dalykų, ir nuo personalijų.

PASITIKĖJIMO RODIKLIS

Paklausus, koks šių metų veiklos rezultatas rajono vadovėms sukelia didžiausią džiaugsmą, ir merė, ir direktorė vieningai atsako, kad tai – kiekvienas darbas, kurio rezultatais džiaugiasi rajono žmonės. Per savivaldos rinkimus surinkusi per 70 proc. rinkėjų balsų, Ž. Pinskuvienė sako, kad šis pasitikėjimas tik dar kartą parodo, kad žmonės tiki tuo, kas yra daroma, ir iš mero bei komandos tikisi darbų tęsimo ir ne mažesnio tempo.

Prieš bažnyčių sutvarkytas Jaunimo sodo parkas – maloni pasivaikščioti vieta tiek širvintiškiams, tiek svečiams.

Vaizdas iš merės kabineto. Kitais metais miestą papuoš priešais savivaldybės pastatą baigiama sutvarkyti aikštė.

ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMŲ KLAUSIMAI

LSA Aplinkos apsaugos komiteto posėdyje kartu su aplinkos ministru Kęstučiu Mažeika ir jo komanda svarstyti atliekų tvarkymo sistemų klausimai – pakuočių atliekų tvarkymo sistemos krizė, pakuočių tvarkymo organizacijų nemokumas, tekstilės atliekų neperdirbamumas, Aplinkos ministerijos siūloma nauja komunalinių atliekų apmokestinimo metodika su „regionine kaina“.

Jau daugiau nei metus tebesitęsia pakuočių atliekų tvarkymo savivaldybės problema. Pakuočių tvarkymo organizacijos nevykdo sutartinių įsipareigojimų ir dar nėra visiškai atsiskaičiusios už 2018 metus už pakuočių atliekų surinkimo, vežimo, paruošimo perdirbimui paslaugas ir infrastruktūros plėtrą. „Gamintojo atsakomybės principas šiuo atveju visiškai neveikia. Savivaldybės Aplinkos ministerijos prašo Pakuočių ir jų atliekų tvarkymo įstatyme skubiai keisti Organizacijų licencijavimo tvarką arba iš esmės keisti pakuočių atliekų tvarkymo sistemą, pereinant prie vienos Organizacijos“, – teigė LSA prezidentas Mindaugas Sinkevičius.

Savivaldybės pateikė ir kitus siūlymus – stiprinti organizacijų atsakomybę ir kontrolės mechanizmą ir uždėti prievolę Organizacijoms turėti garantą, kurio dydis priklausytų nuo Organizacijos užimamos rinkos dalies.

Gyventojas, įsigydamas prekę, automatiškai sumoka ir už tos prekės pakuotės sutvarkymą (jos išrūšiavimą, išvežimą ir pan.). Tie pinigai yra įskačiuoti į prekę kainą ir atitenka gamintojams importuotojams (pvz., prekybos centrams, įvairioms įmonėms ir pan.). Gamintojai importuotojai atliekas paprastai tvarko pasitelkdami pakuočių atliekų tvarkytojus: VŠĮ „Žalioji taška“, VŠĮ „PTO“ arba VŠĮ „Gamtos ateitis“. Šios trys VŠĮ įstatymiškai privalo kas ketvirtį atsiskaityti su pakuočių atliekų surinkėjais – vežėjais (savivaldybių ar verslo įmonėmis, atsakingomis už pakuočių atliekų išvežimą). Tačiau visiškai atsiskaičiusi yra tik VŠĮ „Gamtos ateitis“, kitos dvi – iki šiol dar turi skolų savivaldybių įmonėms.

Iki 2018 m. pradžios gamintojai importuotojai atsiskaitydavo su atliekų surinkėjais – vežėjais. Tačiau nuo 2018 m. sausio 1 d., Aplinkos ministerijai įdiegus elektroninę gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinę sistemą (GPAIS), su pakuočių atliekų surinkėjais – vežėjais visiškai neatsiskaityta net už 2018 metus.

Taip pat posėdžio metu susirinkusiesiems pristatytas Aplinkos ministerijos sukurtas Vandens paslaugų sektoriaus stambinimo modelis. Savivaldybės Aplinkos ministerijai siūlo aiškiai susidėlioti prioritetus vanden-

tvarkos sektoriuje ir atkreipė dėmesį į esamą probleminę vandentvarkos ūkio padėtį šalyje.

Lietuva yra gavusi įspėjimą iš Europos Komisijos dėl neįvykdytų įsipareigojimų, kad ne mažiau kaip 98 proc. 2 tūkst. ir daugiau gyventojų turinčiose gyvenvietėse susidarančių nuotekų būtų surenkamos centralizuotai. Tai apima ir šalyje vis dar gana paplitusius lauko tualetus, kurių galima rasti didesniuose ar mažesniuose miestuose. Jeigu iki 2023 m. to nepasieksime – Lietuvai gresia milijoninės sankcijos. Skaičiuojama, kad prie nuotekų tinklų neprijungtų žmonių aglomeracijose vis dar yra apie 30 tūkst. Atsižvelgiant į tai, šiuo metu savivaldybių vandentvarkos įmonės deda visas įmanomas pastangas prijungti kuo daugiau gyventojų ir tokiu būdu įvykdyti europinius įsipareigojimus. Pasak savivaldybių, kita problema, kuri aktuali ne tik savivaldai, bet ir visai valstybei – esama vandentvarkos įmonių finansinė padėtis. Šiuo metu savivaldybių vandentvarkos įmonės išgyveną sunkų finansinį laikotarpį. Iš savivaldybių valdomų bendrovių nuspręsta išieškoti daugiau kaip 16 milijonų eurų už tai, kad gyventojai nesutiko jungtis prie nuotekų surinkimo tinklų.

*Parengė LSA patarėja viešiesiems ryšiams
Ieva Jonilienė*

PANEVŽIO 4.0 STRATEGINĖ KRYPTIS

Asta SARAPIENĖ

Panevėžiui pasirinkus Pramonę 4.0 kaip strateginę kryptį tolesnei miesto ir regiono plėtrai, bus formuojamas ir stiprinamas Panevėžio, kaip Pramonės 4.0 traukos centro, įvaizdis. Pramonės 4.0 rinkodarai Panevėžio miesto savivaldybė šiemet skyrė 10 tūkst. eurų, konkursą laimėjo Panevėžio turizmo informacijos centras.

„Panevėžyje įgyvendinama daug reikšmingų iniciatyvų, artinančių miestą prie tikslo tapti Pramonės 4.0 centru. Turime kuo didžiuotis, todėl norisi, kad žinia apie iniciatyvas sklįstų kuo plačiau. Panevėžio išteklių ir potencialo viešinimas didina miesto patrauklumą jaunimo, investuotojų, turistų akyse.

Be to, miesto strateginės krypties komunikacija padeda gyventojams labiau suprasti, kuo ši kryptis svarbi kiekvienam ir kaip jie gali prisidėti ją įgyvendinant. Norisi, kad bendram darbui dėl miesto ateities ilgainiui susitelktų vis daugiau gyventojų – kiekvieno indėlis svarbus“, – sako projekto vadovė Monika Miniotaitė.

Šiuo metu vyksta konsultacijos su Panevėžio gyventojais ir strateginės komunikacijos ekspertais, kuriamos rinkodaros komunikacijos priemonės Panevėžio, kaip Pramonės 4.0 traukos centro, įvaizdžiui formuoti. Daug dėmesio skiriama kampanijai „Sėkmės istorija – Panevėžys“ apie aktyviai inovacijų srityje dirbančius miesto gyventojus, informacijos apie miesto strateginę kryptį sklaidai.

SUŽINOK DAUGIAU

Per tris mėnesius bus sukurta Panevėžio, kaip Pramonės 4.0 traukos centro, įvaizdžio koncepcija, jos įgyvendinimo priemonių planas. Bus stiprinamas bendradarbiavimas tarp miesto švietimo ir mokslo įstaigų, asocijuoto verslo struktūrų ir viešojo sektoriaus, užtikrinant koordinuotą Panevėžio įvaizdžio formavimą. Koncepcija šioms institucijoms taps tarsi kelrodžiu, padėsiančiu skleisti apie miestą vieningą ir nuoseklią žinutę. Dalį numatytų veiklų siekiama įgyvendinti dar šiemet, o visą koncepciją – kitamet.

KELIONĖ LĖKTUVU Į PARYŽIŲ SU PROF. EUGENIJUMI SKERSTONU LAPKRIČIO 29–GRUODŽIO 3 D.

Paryžius – ypatingas miestas magišku Kalėdų laikotarpiu.

Kviečiame apžiūrėti ir pažinti Paryžių, kartu su prof. E. Skerstonu lankantis ypatingose vietose. Susipažinsite su prancūzų gyvenimo būdu, pamatysite įspūdingus interjerus ir vilas, apžiūrsite mados kolekcijas, apsilankysite garsioje kvėpalų įmonėje, diktuojančioje kvėpalų rinkos madas. Muziejuose grožėsitės ypatingomis, tarp jų ir trumpai veikiančiomis privačiomis kolekcijomis, vakarieniausite istoriniuose restoranuose. Viena nuoostabiausių viduramžių statinių – Šv. Kopylčioje apžiūrsite įspūdingus vitražus.

Maloniai kviečiame vykti kartu ir registruotis.

ŠVITĖ turizmo agentūra

Kelionės kolektyvams, pažintinėms, poilsinėms kelionėms, kruizai, lėktuvų, keltų bilietai, kelionės į verslo parodas.

Pamėnkalnio g. 5/K. Griniaus g., Vilnius, tel. 8 5 262 7777, mob. 8 616 16 7777, info@svite.lt, www.svite.lt

GRIEŽTI SAVIVALDYBIŲ SKOLINIMOSI APRIBOJIMAI STABDO ŠALIES REGIONŲ PLĖTRĄ

Mindaugas SINKEVIČIUS

LSA prezidentas, Jonavos rajono meras

Saviti, patrauklūs, patogūs gyventi, gyvybingi – tokius šalies regionus norime ir siekiame matyti ateityje. Kaip tik tokias pagrindines sąlygas galėtume išskirti tam, kad Lietuvos regionai išliktų ir stiprėtų. Vietos valdžios atstovai stengiasi atskleisti savivaldybės ir regiono savitumą, pritraukti investuotojus, gerinti gyvenimo kokybę ir regiono patrauklumą. Tačiau kaip įgyvendinti idėjas, kai užmojus riboja tokie griežti skolinimosi limitai?

Reikėtų pabrėžti, jog savivaldybės skolinasi ne tam, kad padengtų einamąsias išlaidas, o tam, kad sėkmingai įgyvendintų įvairių sričių investicinius projektus – švietimo, sporto, transporto infrastruktūros, viešųjų erdvių sutvarkymo ir kitų. Prie minėtų projektų įgyvendinimo didele dalimi savivaldybės turi prisidėti savo lėšomis.

Šiuo metu savivaldybei per metus leidžiama pasiskolinti tik tokią sumą, kurią savivaldybė numato tais metais grąžinti. Tokio apribojimo taikymas sukuria visiškai nelogišką situaciją – kuo mažiau skolų turi savivaldybė ir atitinkamai mažesnę sumą skolų turi grąžinti einamaisiais metais, tuo mažiau ji gali pasiskolinti. Taikomi limitai skaudžiausiai paliečia ir net savotiškai „būdžia“ tas savivaldybes, kurios atsakingai tvarkė finansus ir mažai skolinosi. Taigi į ypač nepalankią padėtį pateko daugelis mažųjų ir mažai įsiskolinusių savivaldybių. Šiuo metu jos faktiškai nebegali įgyvendinti jokių reikšmingesnių investicinių projektų, nes neturi teisės pasiskolinti pakankamo dydžio sumų.

Tokie suvaržymai ypač kenksmingi pastaraisiais metais, kai dėl daugelio šalių centrinių bankų vykdomos skatinamosios politikos palūkanos yra istorinėse žemuose ir sąlygos skolinis labai palankios. Deja, savivaldybės tuo negali pasinaudoti.

Šiandien neretai pasigirsta teiginiai apie „prisiskolinusias“ savivaldybes, o kartais nuskamba gąsdinimai, kad savivaldybių įsiskolinimai gali netgi pakenkti valstybės finansiniam stabilumui. 2014 m. buvo priimtas Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, kurio nuostatos įsigaliojo etapais, o nuo 2018 m. įsigaliojo labai griežti suvaržymai visoms savivaldybėms.

Ar iš tiesų kuo nors pateisinami tokie griežti savivaldybių skolinimosi apribojimai ir ar savivaldybių skolos iš tikrųjų yra tokia didelė problema? Objektīvūs duomenys rodo, kad bendra Lietuvos savivaldybių skola sudaro tik apie 2 proc.

Mindaugas Sinkevičius: „Ar iš tiesų kuo nors pateisinami tokie griežti savivaldybių skolinimosi apribojimai ir ar savivaldybių skolos iš tikrųjų yra tokia didelė problema?“

BVP. Palyginimui – Latvijos vietos valdžios skola sudaro apie 6 proc. BVP, kas maždaug atitinka ES šalių vidurkį. Nė vienoje kitoje pasaulio šalyje nėra taikoma nuostata, kad savivaldybei leidžiama skolinis tik tokią sumą, kokią numato grąžinti einamaisiais metais.

Centrinės valdžios atstovai dažnai pateisina įvestus itin drastiškus savivaldybių skolinimosi apribojimus būtinybe laikytis griežtos fiskalinės drausmės, remiantis šalies tarptautiniais įsipareigojimais. Tačiau toks apribojimas yra grynai „lietuviškas išradimas“, ir to nereikalauja jokie tarptautiniai Lietuvos įsipareigojimai. Žinoma, finansinės drausmės reikalavimai taikomi ir kitose šalyse, tačiau nė viena Europos Sąjungos valstybė, įsivedusi eurą, tokių griežtų skolinimosi sąlygų savivaldybėms netaiko.

Šiuo metu visų savivaldybių bendras įsiskolinimas yra santykinai gerokai mažesnis, nei valstybės sektoriaus įsiskolinimas, tačiau Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas griežčiausius skolinimosi apribojimus kažkodėl numato būtent savivaldos sektoriui, o ne valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondui, nors šių sektorių įsiskoli-

nimas turi didžiausią įtaką valstybės fiskaliniam balansui.

Atskirų savivaldybių skolos duomenys rodo, kad daugelio savivaldybių įsiskolinimas yra labai mažas, didžioji dauguma savivaldybių neišnaudojo nė 50 proc. nustatyto skolos limito. Kiek reikšmingesnis Vilniaus miesto savivaldybės skolos dydis, tačiau situacija yra visiškai valdoma ir savivaldybės skola turi tendenciją mažėti. Kitų savivaldybių įsiskolinimai neturi jokios apčiuopiamos įtakos finansiniam stabilumui.

Nuogąstavimai, kad padidinus skolinimosi galimybes savivaldybės gali pernelyg daug įsiskolinti, neturi jokio pagrindo, nes galioja visi saugikliai – skolos limitai ir galimybė kontroliuoti savivaldybių skolinimosi procesą per patvirtintą projektų atrankos tvarką.

Padidinti savivaldybių skolinimosi galimybės būtina ir ruošiantis mažesniai finansavimui iš Europos Sąjungos fondų 2021–2027 m. Naujos finansinės perspektyvos metu savivaldybės turės finansuoti jau nebe 15 proc., bet mažiausiai 30 proc. projekto vertės.

Norint išspręsti savivaldybių skolinimosi problemą iš esmės, neišvengiamai būtina taisyti patį Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinį įstatymą.

TARPUSAVIO KOMUNIKACIJA – BE KOMUNIKACIJOS

„Alytaus gaisras labai aiškiai parodė tarpusavio komunikacijos problemas ir tai, kad visi mūsų krizių valdymo planai yra labiau teoriniai. Turime prisikūrę gražių planų, bet, matyt, nelabai rimtai juos vertiname, galvodami, kad kažkur kažkada kažkas gali nutikti. Ir kai kilo reali krizinė situacija, bendruose veiksmuose buvo tam tikrų komplikacijų. Viena jų – savivaldybės ir centrinės valdžios sąveika. Tas pats ir tarp institucijų, o jų turime labai daug. Visos dedasi turinčios labai daug kompetencijos, bet kai reikia sužinoti konkrečius veiksmus, ką ir kaip daryti, pasirodė kompetencijos ir gebėjimo susikalbėti stygius, – problemas apibūdina Alytaus rajono meras Algirdas Vrubliauskas. – Gaisras parodė tam tikras spragas, bet, tikiuosi, tai bus pamoka visai Lietuvai.“

Alytaus rajono meras Algirdas Vrubliauskas: „Savivaldybės nušalinimas nuo daugelio dalykų, susijusių su verslo plėtra.“

Beveik visą laiką dūmai ėjo į Alytaus rajono teritoriją – konkrečiai į Miklusėnų kaimą ir gretimas gyvenvietes. Kaip pabrėžia A. Vrubliauskas, Alytaus rajone gaisras vis dar rusena, nes daug rūpesčių kelia jo padariniai. Neaišku, kur dėti pieną, koks užkrėstos teritorijos dydis, kokie pažeidimai, kokie

sunkieji metalai, kokios pavojingos dalelės ten iškritusios, žmonės įsibaiminę, o šuliniai, o tvenkiniai. „Labai daug neatsakytų klausimų. Nuostolius jau patiria pieno ūkiai. Bet neaišku, kaip su dirvožemiu, ar bus galima kitais metais tas žemes naudoti žemės ūkio produkcijos auginimui. Ką daryti su gyvuliais? Žinojimo labai trūksta, – pabrėžia Alytaus rajono meras. – Valstybė privalo kompensuoti žmonėms nuo pirmos gaisro dienos patirtus nuostolius.“

Alytaus rajono meras iškėlė ir kitą skaudžią šiandienos problemą: savivaldybės nušalinimas nuo daugelio dalykų, susijusių su verslo plėtra. Todėl jos ne visada žino, kokie leidimai ir kokio verslo plėtrai išduoti, kaip tas verslas bus plėtojamas, bet kilus problemai atsakomybė tenka savivaldybėms.

„Manau, trūksta tarp institucijų bendradarbiavimo. Informacija turi būti dalijamasi aktyviau, plačiau, kad kuo geriau galėtume informuoti žmones, bet šiuo atveju to trūko“, – Alytaus rajono mero mintims pritaria Prienų rajono meras Alvydas Vaicekuskas.

ATSKLEIDĖ ESAMĄ NETVARKĄ

Kaip teigia Facebook profilyje informacija apie gaisro gesinimą besidalijantis Alytaus miesto meras Nerijus Cesiulis, jam teko susidurti su įvairių tarnybų pačiais netikėčiausiais trukdžiais. „Normaliomis sąlygomis įstatymai veikia daugiau mažiau neblogai. Tačiau kas vyksta dabar, tik parodo, kad įstatyminę bazę reikia peržiūrėti iš esmės. Pavyzdžiui, vyrams naktį pritrūksta degalų. Tada jų užsipilti reikia važiuoti į Varėną. Arba prašyti savivaldybės pagalbos. Tada mes naktį turime daryti viešųjų pirkimų apklausas. Naktį. Reikia maitinti mūsų ugniagesius. Vėl turime daryti pirkimus. Ir vėl tos pačios procedūros. Ir taip atrodo darbas ekstremaliosiomis sąlygomis, – gaisro dienomis rašė N. Cesiulis. – Man jau nuo ryto kažkokie valstybės specialistai pradeda priekaištauti, ar kažkas užpildė kažkokią formą, ar kreipėsi. „Užgesinkime tą prakeiktą gaisrą, o tada rašykime visus popierius“, – rėžiu, nes

Alytaus miesto meras Nerijus Cesiulis: „Gaisras baigėsi. Tikiuosi, tai bus pamoka visiems.“

oi kaip pikta. Man sako, mere, padėsime, nesijaudinkite, tuoj bus technika, tuoj viskas bus. Bet sėdžiu gaisravietėje ant borto, žiūriu į pajuodusius vyrus, išeinančius iš gaisro, jie į mane. O žadėtos technikos kaip nėra, taip nėra. Arba bus rytoj, o mums reikia dabar. Aš vėl imu telefoną į rankas ir skambinu visiems, kam tik išmanau, prašau, kad prikeltyt savo buldozerininką ar traktorininką, kad paskolintų techniką, kad padėtų.“

Po prezidento Gitano Nausėdos surengto susitikimo ekstremalių situacijų ir krizių valdymo problemoms aptarti buvo nustatyta, kad nesuveikė krizių valdymo sistema.

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS MERAS RIČARDAS MALINAUSKAS

„Gaisras parodė, kad žmonėse, dirbančiose su pavojingais produktais, yra daug netvarkos, kad Aplinkos ministerija, kuri atsakinga už tokių įmonių veiklos kontrolę, netinkamai atliko jai pavestą darbą, – teigia Druskininkų savivaldybės, suteikusios pagalbą nelaimės ištiktiems alytiškiams, meras R. Malinauskas. – Sužinoję apie nelaimę Alytuje, ėmėme galvoti, kaip galėtume padėti kaimynams. Kreipiausi į Druskininkų verslo bendruomenę, kvies-

damas suteikti alytiškiams su mažamečiais vaikais galimybę nemokamai apsigyventi Druskininkų viešbučiuose ir poilsio namuose, kad jie pavojingiausią laikotarpį galėtų praleisti toliau nuo gaisro židinio. Džiugu, kad Druskininkų verslas operatyviai atsiliepė į šį kvietimą ir alytiškiams suteikė pusšimtį kambarių, juose apsigyveno per pusantro šimto alytiškių. Savo ruožtu AQUA parkas suteikė alytiškiams 50 proc. nuolaidas vandens pramogoms, šia nuolaida pasinaudojo per 850 Alytaus miesto ir rajono gyventojų. AQUA parkas taip pat įteikė gaisrą Alytuje gesinusiems ugniagesiams 250 nemokamų pakvietimų pasinaudoti vandens pramogomis.“

Alytuje degusios padangų atliekos nėra vienintelis atvejis Lietuvoje. Gaisrai, kylantys padangų atliekas perdirbančiose įmonėse, Lietuvoje nėra retenybė. Kaip paaiškėjo aiškinantis gaisrą Alytuje, jos degė ir toje pačioje „Ekologistikoje“. Daugiau kaip prieš trejus metus apie gaisro grėsmę šioje įmonėje, pasirodo, jau buvo pranešta ir miesto savivaldybei. Vėliau viešojoje erdvėje imta kelti ir šios įmonės savininko sąsajas su jo verslą kontroliuoti privalančiomis įmonėmis, savivaldybe.

Paklausus nuomonės, kokių reikėtų imtis priemonių ateityje, kad nepasikartotų panašios nelaimės, Druskininkų savivaldybės meras pabrėžė, kad tuo privalo rūpintis

Aplinkos ministerija ir jai pavaldžios įstaigos. „Tokių įmonių veiklos saugumas – ne savivaldybės, bet Aplinkos ministerijos atsakingų institucijų kompetencijos sritis. Savivaldybės negali varžyti verslo, tačiau aplinkos apsauga besirūpinančios institucijos turi sustiprinti galimai rizikingų bendrovių steigimo kontrolę, – teigia R. Malinauskas. – Gal po Alytaus atvejo ministerija imsis tam tikrų priemonių, kad tai nepasikartotų.“

„Gaisras baigėsi. Tikiuosi, tai bus pamoka visiems. Ir neduok Dieve koks Astravas. Nes tada mums tiesiog šakės. Ir norėčiau tikėti, kad po šito gaisro man ir šitiems žmonėms taip pat nebus šakės“, – užgesinus gaisrą šalies žiniasklaidoje svarstė Alytaus miesto meras N. Cesiulis ir pabrėžė, kad dabar laukia po gaisro likusio šiukšlynų likvidavimas.

Tačiau po aplinkosaugininkų vizito alytiškiams ne tik nepasidarė aiškiau, bet atsirado dar daugiau klausukų. Lapkričio 4 dieną Facebook paskyroje Alytaus meras rašo: „Būtų tikrai labai juokinga, jei nebūtų gaudo. Dešimt dienų degėme. Dešimt dienų jau nedegame. Iš viso turime dvidešimt. Ir šiandien į tą garsiąją velnio skylę atvažiuo Aplinkos apsaugos agentūros specialistai. Sakau, vyrai, reikia tvarkyti greičiau, šitiek laiko praėjo, padangų smarvė, niekas nevyksta, nors viršūnėlės mums į akis žiū-

Druskininkų savivaldybės meras Ričardas Malinauskas: „Savivaldybės negali varžyti verslo, tačiau aplinkos apsauga besirūpinančios institucijos turi sustiprinti galimai rizikingų bendrovių steigimo kontrolę.“

rėjo ir nemirksėjo – padėsime, sutvarkysime. Aplinkosaugininkai žiūri į mane. „Jei žadėjo, dar nereiškia, kad taip ir bus“, – šypsosi. Pirmiausia reikia parengti planus ir suteikti šansą susitvarkyti savininkui. Tada duoti jam laiko pamąstyti, gali jis kažką sutvarkyti ar ne. Jeigu taip – vienas kelias, jeigu ne – kitas kelias. Ir vėl procedūros...”

JAV AMBASADORIŲ DOMINO, KAIP LIETUVOJE TVARKOMASI SU EKSTREMALIOMIS KRIZĖMIS

Jurgita KANAPICKĖ

Alytaus rajono savivaldybėje apsilankė Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) ambasadoriaus pareigas Lietuvoje einantis Marcus Michelli su delegacija. Svečius priėmė savivaldybės meras Algirdas Vrubliauskas ir mero pavaduotoja Dalia Kitavičienė.

Ambasadorius pristatė artėjančias pratybas „Defender 2020“, domėjosi gaisru, kilusiu Alytuje, pagalba rajono pieno ūkiams, verslo pritraukimu į regionus ir mero vizitu JAV. Pasak rajono vadovo A. Vrubliausko, siekiant pritraukti verslą į rajoną, savivaldybė investuoja į infrastruktūros gerinimą. Jau daugiau kaip 20 metų savivaldybėje veikia Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondas, kurio lėšos skiriamos smulkiajam ir vidutiniam verslui skatinti.

Maloniai nustebino ambasadoriaus M. Michelli žinios apie Kurnėnų Lauryno Radziukyno mokyklą, kurios statybai medžiagos buvo atgabentos iš JAV. Mokyklos statybą tarpukariu finansavo kraštiečiai Amerikos lietuvis L. Radziukynas. Šiuo metu Alytaus rajono savivaldybė įgyvendina mokyklos atnaujinimo projektus. Sutvarkius pastatą jame numatytos mokinių praktikos, amatų centro edukacinės, kultūrinės veiklos. Ambasadorius domėjosi, ar prie pastato tvarkymo darbų galėtų prisidėti pratybų „Defender 2020“ kariai.

Karinėse pratybose „Defender 2020“, kurios planuojamos pavasarį, bus repetuojamas dalinių perkėlimas į Lenkiją ir Baltijos šalis, dalyvaus 37 tūkst. karių. Tai didžiausias per pastaruosius 25 metus amerikiečių kareivių perkėlimas į Europą.

Susitikimo metu kalbėta ir apie Alytuje kilusį gaisrą. Ambasadorių domino, kaip Lietuvoje tvarkomasi su ekstremaliomis krizėmis. M. Michelli pažymėjo, kad JAV krizinių situacijų – gaisrų, uraganų, potvynių – įvyksta nuolat. Svečias pasidalijo patirtimi, kaip tokios situacijos valdomos JAV. Ambasadorius atkreipė dėmesį, kad ne visada vietos gyventojai nori palikti namus ir evakuotis. Pasak svečio, reikia nuolat organizuoti mokymus, atnaujinti informaciją, žinias, rengti praktines pratybas.

M. Michelli domino mero A. Vrubliausko įspūdžiai ir įgyta patirtis vizito JAV metu. Ambasadorius klausė mero nuomonės, gal reikėtų ką nors patobulinti ar keisti Amerikos valstybės departamento mokymų programoje ateityje.

Daugiau kaip valandą užtrukęs rajono savivaldybėje ambasadorius M. Michelli dėkojo merui už šiltą priėmimą, priėmė jo kvietimą apsilankyti restauruotoje Kurnėnų Lauryno Radziukyno mokykloje.